

VLIR-UOS management response “Impact Evaluation of the Belgian University Development Cooperation”

Goedgekeurd door het Bureau-UOS van 8 maart 2019

Impact is altijd een belangrijk thema geweest voor VLIR-UOS. De organisatie investeert al jaren in het verder impactgericht maken van de werking van VLIR-UOS op het vlak van identificatie, formulering en uitvoering van interventies, en probeert ook als koepel systematisch in te zetten op collectief leren. VLIR-UOS stond dan ook positief tegenover het voornemen van de Dienst Bijzondere Evaluatie (DBE) om de impact van de Belgische universitaire ontwikkelingssamenwerking (UOS) te evalueren. Zowel de summatieve (de impact van UOS aantonen) als de formatieve doelstelling (hoe kunnen we die impact beter evalueren) van de impactevaluatie hebben een grote waarde voor VLIR-UOS. Deze evaluatie komt op het moment waarop de maatschappelijke rol van hoger onderwijs als katalysator voor innovatie meer en meer aan belang wint, ook in het Globale Zuiden. Dit vertaalt zich o.m. in een stijgende vraag van de lokale arbeidsmarkt naar hoogopgeleide werknemers en een groeiende nood aan lokale innovatie, wat resulteert in een grotere druk op lokale universiteiten. Deze trend maakt onze samenwerking met ontwikkelingslanden almaar noodzakelijker en globaal relevanter. De vaststellingen van deze impactevaluatie liggen overigens in de lijn van internationale studies die de impact van deelname aan en investeringen in hoger onderwijs aantonen. Zo is de “Returns to schooling” volgens de Wereldbank veel hoger voor tertiair onderwijs (elke euro geïnvesteerd in deelname aan hoger onderwijs betekent een return van 16,8 EUR) in vergelijking met primair (10,3) en secundair (6,9) onderwijs en is deze “return on investment” nog sterker in ontwikkelingslanden (21,9 in Sub-Sahara Afrika, 17,6 in Latijns-Amerika). Ook over investeringen in onderzoek en innovatie is intussen duidelijk dat dit een zeer sterke bijdrage levert aan o.m. de economische groei van landen. Zo stelt de Europese Commissie in een recent onderzoek dat investeringen in onderzoek en innovatie een economische return hebben van 20% binnen Europa. Verder zou deze return sterker zijn in landen die vandaag minder ver staan op het gebied van onderzoek.

VLIR-UOS wenst de Dienst Bijzondere Evaluatie te danken voor de openheid waarmee het evaluatieproces is verlopen, en voor de mogelijkheid tot participatie van VLIR-UOS via het begeleidingscomité aan alle stappen van het evaluatieproces. VLIR-UOS dankt ook de evaluatoren van Syspons en Nuffic voor het open vizier waarmee de evaluatie werd uitgevoerd en het participatieve karakter van de evaluatie. Dit heeft sterk bijgedragen aan de relevantie van en het draagvlak voor deze impactevaluatie.

Conclusies impactevaluatie en implicaties

VLIR-UOS neemt tevreden akte van de conclusies van deze impactstudie, waaruit blijkt dat:

- de impact van universitaire ontwikkelingssamenwerking evalueerbaar is;
- de algemene strategieën en samenwerkingsmodaliteiten gehanteerd binnen de UOS van de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen, effectief zijn;

- de impact van projecten effectief werd bewezen, waarbij het inzetten op langdurige partnerschappen en de strategische ‘relevantie’ van interventies binnen een landencontext de sleutels tot succes blijken;
- de impact en het belang van bursalen als “agents of change” werden bewezen, waarbij het VLIR-UOS-beurzensysteem op diverse vlakken performanter blijkt dan dat van andere internationale actoren.

VLIR-UOS wijst bijkomend op de impact, de specificiteit en het strategisch belang van UOS voor het Vlaams hoger onderwijs in het licht van globale uitdagingen zoals armoede, migratie, klimaat en wereldwijde conflicten. Hogeronderwijsinstellingen worden immers uitgedaagd om hun studenten te vormen tot wereldburgers die kritisch en veerkrachtig in het leven staan. Tegelijkertijd spelen de universiteiten een sleutelrol via onderzoek en innovatie in het zoeken naar duurzame antwoorden op globale en lokale maatschappelijke uitdagingen. De VLIR-UOS-interventies kaderen binnen dit globaal engagement, en waken over de impact ervan is dan ook cruciaal.

Toch moet ook vermeld worden dat VLIR-UOS interventies, en zeker onderzoeksprojecten, zich kenmerken door onvoorspelbaarheid en complexiteit. Daardoor kunnen universiteiten moeilijker resultaatverbintenissen aangaan op impactniveau en op vlak van resultaten buiten de academische wereld, wel inspanningsverbintenissen. Wat de universiteiten wél kunnen garanderen, is de evidence based manier van werken. Onderzoek bestaat uit sequentiële processen van dataverzameling, exploratie, lokale contextualisatie, ontdekking, en validatie van feiten en bevindingen. Belangrijk hierbij is de wetenschappelijke grondslag, met name de wetenschappelijke methoden, maar zeker ook de wetenschappelijke data waarop wordt gewerkt, evenals de internationale benchmarking.

Of de door de evaluatoren van deze impactevaluatie voorgestelde evaluatiemethodes voldoende robuust zijn en of de aanbevelingen van die aard zijn om als dusdanig systematisch toegepast te worden, zal mee deel uitmaken van het vervolgtraject. Er dient immers rekening te worden gehouden met de specificiteit van finaliteit en uitvoeringsmodaliteiten van de onderscheiden interventietypes. Niet alle VLIR-UOS-interventietypes zijn namelijk in deze impactevaluatie aan bod kunnen komen. In ieder geval zal VLIR-UOS als lerende organisatie en als lerend netwerk het denkwerk voortzetten, verder werken op de geformuleerde aanbevelingen en deze aanvullen met resultaten vanuit eigen beleids- en studiewerk, evaluaties, overleg, benchmarking, ... Hierbij laat VLIR-UOS zich adviseren door betrokken en ervaren academici, experts uit binnen- en buitenland, partnerorganisaties uit het Zuiden ... en zal het ook nauw samenwerken met ARES, DGD en andere actoren van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

VLIR-UOS nodigt DGD uit om:

- het belang en de specificiteit van opzet en werking van UOS te erkennen, in het bijzonder de langetermijnaanpak ervan, en het nodige vertrouwen te geven en flexibiliteit toe te staan aan VLIR-UOS en de uitvoerende instellingen;
- de meerwaarde van beurzen en bursalen te erkennen door voor de beurzenprogramma's de nodige middelen te blijven vrijmaken evenals een faciliterend kader (mee) te helpen creëren t.a.v. alle bevoegde partijen in België. Dit is cruciaal in de realisatie van SDG 4 en beantwoordt ook aan een groeiende nood aan lokaal talent en innovatie in de partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking;

- het belang en de meerwaarde te erkennen van langdurige academische partnerschappen die ontwikkelingslanden in staat stellen om via de Belgische partners toegang te krijgen tot internationale onderzoeks- en onderwijsnetwerken, en om ook hiervoor de nodige middelen te blijven vrijmaken (cf. SDG's 4 en 9);
- het potentieel van impact van bursalen(netwerken) en academische onderzoeks- en onderwijsnetwerken in de vorm van academische diplomatie te erkennen en verkennen.

Management response VLIR-UOS

VLIR-UOS heeft, op basis van deze evaluatie, samen met een aantal bijkomende zelf georganiseerde onafhankelijke evaluaties, trajecten opgezet om de impact van UOS te versterken. Er wordt in de management response verschillende keren verwezen naar deze trajecten, dewelke breder gaan dan deze impactevaluatie, aangezien de focus van deze impactevaluatie niet het volledige portfolio van VLIR-UOS omvatte. Hieronder worden deze trajecten kort beschreven.

Voor projecten en programma's met partnerlanden:

- In 2018 werd door VLIR-UOS een meta-analyse/review uitgevoerd van de impactevaluatie en bijkomend van 10 externe evaluatierapporten van lopende institutionele programma's (IUS) in het zuiden. Vervolgens werden er thema's geïdentificeerd waarrond optimalisatie mogelijk is in functie van een grotere impact (evaluaties + eigen analyse + input van betrokken academici en experts). Op basis hiervan werden onder de hoofding van "IUC Review 2018-2019" 16 werven geïdentificeerd. In 2019 worden er voor deze 16 werven strategieën/beleidsopties ontwikkeld. Deze worden verder ontwikkeld tijdens een breed consultatiemoment met de Vlaamse universiteiten en hogescholen, en partnerinstellingen. Ook DGD zal hierbij betrokken worden, evenals ARES en ITG, en mogelijks nog andere actoren en experts. Dit moet leiden tot een vernieuwd kader voor projecten en programma's met partnerlanden waarbij de focus ligt op institutionele capaciteitsopbouw en partnerschappen.
- In het kader van de voorbereiding van het vijfjarenprogramma 2022-2016 zal VLIR-UOS nadenken over de verdere optimalisatie van het volledige portfolio, dus breder dan enkel die interventietypes die aan bod komen in deze evaluatie. Ook hiervoor zal gebruik worden gemaakt van externe en interne evaluaties en beleidsanalyses, literatuurstudie, benchmarking, overleg, input vanuit lerende netwerken, etc. Hierbij zal impact uiteraard ook breed aan bod komen.

Voor het VLIR-UOS-beurzenprogramma:

- Voor het beurzenprogramma werd in 2018 een traject opgestart, in samenwerking met het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid -en Beheer (IOB) van de Universiteit Antwerpen waarbij methodieken worden getest die VLIR-UOS moeten toelaten om de impact van het VLIR-UOS-beurzenprogramma systematisch te kunnen opvolgen. Dit zal in de eerste plaats gebeuren via bevestigingen voorafgaand aan de opleiding, net na de opleiding, en in de 10 jaren na een opleiding van de bursalen/afgestudeerden. Na de pilootfase in 2018-2019 is het de bedoeling deze bevestigingen systematisch uit te voeren.
- Ook in het kader van de projecten en programma's, en in het bijzonder van de IUS-programma's, worden grote aantallen beurzen toegekend en wordt ruim aandacht besteed aan beurzenbeleid,

beurzeselectie en -werking. Een discussie hierover maakt mee deel uit van de geplande IUC Review 2018-2019.

- Het opzetten van netwerken van bursalen en alumni, weze het op het niveau van de Vlaamse instellingen, programma's of van VLIR-UOS of België als beursverlenende instantie, zal mee deel uitmaken van gepland overleg in de nabije toekomst.

Aanbevelingen

In wat volgt reageert VLIR-UOS op de diverse aanbevelingen uit de impactevaluatie die aan VLIR-UOS zijn gericht.

Strategische aanbeveling 1:	<i>VLIR-UOS en ARES dienen hun aanpak om de organisatiecapaciteiten van de partnerinstellingen te vergroten opnieuw te bekijken, aangezien dit een essentiële succesfactor is voor veranderingen in de onderzoeks- en onderwijscapaciteiten van de partnerinstellingen.</i>	
Reactie:	Akkoord : VLIR-UOS denkt in het kader van zijn portfolio-ontwikkeling in het algemeen en van de IUC Review 2018-2019 in het bijzonder na over hoe de aanpak om organisatiecapaciteiten van de partnerinstellingen te vergroten kan worden geoptimaliseerd, en heeft hiervoor reeds een consultatietraject lopende.	
Maatregelen	<p>VLIR-UOS beschouwt het versterken van organisatiecapaciteiten in het bijzonder voor het IUS-programma als een belangrijke doelstelling die complementair is aan onderzoeks- en onderwijsversterking. Dit wordt ook duidelijk geëxpliciteerd in de Theory of Change van IUS-programma's. Organisationele capaciteitsversterking is een belangrijke strategie voor de verduurzaming van onderzoeks- en onderwijsversterking. Dit soort organisationele capaciteitsversterking is niet evident gezien de vaak complexe context waarin deze projecten worden uitgevoerd, en bovendien levert deze capaciteitsversterking vaak minder meetbare resultaten op. VLIR-UOS wil naar de toekomst toe het aspect organisationele capaciteitsversterking verder onderbouwen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • VLIR-UOS onderzoekt in welke mate de uitvoerders van projecten die inzetten op de bevordering van kwalitatief onderzoek en onderwijs, verder ondersteund kunnen worden op het vlak van organisationele capaciteitsversterking, en hoe nog sterker kan worden ingespeeld op analyses van lokale organisatiesystemen. • Wat betreft de transversale projecten die VLIR-UOS financiert - projecten met doorgaans een focus op organisatieversterking, naast de klassieke projecten die onderzoek en onderwijs versterken - zal er bekeken worden in welke mate VLIR-UOS kan zorgen voor een zo goed mogelijke match tussen projectdoelstellingen en het type expertise dat daarvoor nodig is en hoe die best wordt ingezet. <p>Dit wordt verder onderzocht in een lopend traject ter verbetering van de VLIR-UOS-portfolio in het algemeen en het IUS-programma in het bijzonder (cfr. supra).</p>	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Dit wordt verder onderzocht tijdens het lopende verbeterings-traject van IUS/NETWORK-programma's dat wordt afgerond midden 2019	06/2019	VLIR-UOS

Strategische aanbeveling 2:	<i>Om de verspreiding van onderzoeksresultaten en ontwikkelingsimpact buiten de academische wereld te versterken, dienen VLIR-UOS en ARES bij de selectie van interventies prioriteit te geven aan interventies met een degelijke verspreidingsstrategie.</i>	
Reactie:	Deels akkoord	
Maatregelen	<p>De disseminatie van onderzoeksresultaten en het bijdragen aan impact buiten de academische wereld is altijd een essentieel onderdeel geweest van de VLIR-UOS-aanpak (cf. het motto van VLIR-UOS: sharing minds, changing lives) en werd de laatste jaren verder versterkt. Zo wordt dit expliciet opgenomen in de VLIR-UOS Theory of Change die in elke 'Call for proposals' wordt opgenomen, en die aan de basis ligt van elk individueel project. Daarnaast is de evaluatie van de disseminatie/valorisatiestrategie een expliciet onderdeel van het selectiecriteria 'Impact'. Ook de internationaal samengestelde selectiecommissies worden gesensibiliseerd over het belang hiervan. Daarnaast dient ook gesteld te worden dat VLIR-UOS-interventies niet enkel op zoek gaan naar impact buiten het academische veld, maar ook steeds expliciet een academische impact nastreven. Bij bepaalde interventies is de academische/institutionele doelstelling zelfs prominenter aanwezig, wat op lange termijn ook een ontwikkelingsimpact heeft buiten de academische context. Maar, die impact buiten de academische context vindt doorgaans pas plaats na het einde van projecten/programma's en staat buiten de "sphere of influence" van deze projecten/programma's.</p> <p>VLIR-UOS is van plan hier verder op in te zetten en zal hieromtrent verder kennis opbouwen door middel van interne analyses en rapporten, en externe benchmarking: wat zijn de beste methodes om succesvol aan disseminatie/valorisatie te doen? Zo hoopt VLIR-UOS dit aspect te versterken bij toekomstige projecten. Ook de huidige dynamiek omtrent synergie en complementariteit kan dit versterken (bv. rol van NGO's bij extensie-onderzoek). Ook de hogescholen kunnen hier mogelijks een rol in spelen. Los van hoe projecten individueel tot stand komen en worden uitgevoerd, bestaat één van de twee rollen van VLIR-UOS uit het bieden van een platform. VLIR-UOS brengt projectbetrokkenen uit Vlaanderen en het zuiden regelmatig samen om ervaringen, tips & tricks onderling uit te wisselen. Vanuit deze platformfunctie zal VLIR-UOS verder inzetten op het samenbrengen van betrokkenen en experts, om informatie maar vooral ook "lessons learned" uit te wisselen.</p> <p>De aanbeveling om een apart budget te voorzien voor disseminatie wordt voorlopig niet weerhouden. Het creëren van de condities voor de "uptake" van nieuwe kennis of toepassingen buiten de academische context (bv. via disseminatie/outreach) moet namelijk een procesmatige aanpak zijn die integraal onderdeel uitmaakt van elk project (als deel van een performant projectbeheer). Door dit apart te beschouwen wordt precies de genoemde 'one-off' disseminatie gestimuleerd.</p>	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Dit wordt verder onderzocht tijdens het lopende verbeterings-traject van IUS/NETWORK-programma's dat wordt afgerond midden 2019	06/2019	VLIR-UOS
VLIR-UOS zal hieromtrent verder kennis opbouwen door middel van een thematische evaluatie van departementale projecten die in 2019 zal worden uitgevoerd waarbij bijzondere aandacht gegeven zal worden aan enerzijds een helder begrippenkader, aangepast aan de UOS-specificiteit, en anderzijds aan succesfactoren betreffende outreach, disseminatie en stakeholder management. Deze evaluatie moet leiden tot een verdere kennisopbouw betreffende dit thema	09/2019	VLIR-UOS

Strategische aanbeveling 4:	<i>Om de ontwikkeling van netwerken voor bursalen te versterken, dienen de beursprogramma's te worden aangepast zodat ze meer praktische oefeningen, onafhankelijke onderzoeksprojecten en stages omvatten.</i>
Reactie:	Akkoord (reeds uitgevoerd en in verdere ontwikkeling)
Maatregelen	<p>VLIR-UOS kent beurzen toe voor een select aantal onderwijsprogramma's : ICP (master programma's) en ITP (training programma's). Er bestaat op VLIR-UOS-niveau geen open beursprogramma. Het zijn de programmapromotoren die verantwoordelijk zijn voor de inhoud en didactiek van hun programma, dat bovendien ingeval van ICP's formeel geaccrediteerd is door de bevoegde Vlaamse onderwijsinstanties. VLIR-UOS heeft het conceptueel kader voor resp. ICP en ITP vastgelegd, wat complementair is aan de academische inhoud van de programma's.</p> <p><u>Internationale Training Programma's (ITP)</u> De ITP-programma's zijn steeds korte termijn- en meer praktische opleidingen en trainings die grotendeels zijn opgebouwd rond praktijkgerichte toepassingen d.m.v. oefeningen, onderzoeksprojecten, groepsopdrachten enz. in samenwerking met onderzoeksinstituten, alumni en partnerinstellingen uit het zuiden. Bovendien beroepen veel trainingsprogramma's zich op de expertise van alumni, die worden betrokken bij de voorbereiding en/of begeleiding van de programma's. Deze praktijkgerichte focus zal ook in het kader van de ITP 2020-2021-oproep behouden blijven. "By design" komen dit type programma's reeds tegemoet aan de aanbeveling.</p> <p><u>Internationale Master Programma's (ICP)</u> Sinds 2017 financiert VLIR-UOS een selectie van 15 masterprogramma's (ICP's) i.f.v. de versterking van de zuidcomponent van het programma en finaal de verzuidelijking van de programma's via internationale netwerkvorming (de zogenaamde incrementele financiering van ICP's). De programma's vullen dit op een verschillende manier in maar essentieel is dat aan alle bursalen de kans wordt geboden om de opgebouwde kennis en knowhow toe te passen en hun netwerk uit te bouwen door middel van praktische oefeningen, workshops, case studies, summer schools, onderzoeksprojecten, stages, enz. die worden opgezet in samenwerking met instellingen uit het Zuiden en ook vaak plaatsvinden in het Zuiden. Daarnaast wordt in het kader van de masterthesis steeds zoveel mogelijk gefocust op thema's en uitdagingen die relevant zijn in de lokale context van de bursalen. Deze incrementele financiering en de hiermee gepaard gaande verzuidelijking van de programma's startte in 2017 en wordt dus nog niet gereflecteerd in de resultaten van deze evaluatie.</p> <p>Naast de mogelijkheid om samen te werken met professionals, organisaties, bedrijven en instellingen uit België (Europa), wordt er nu expliciet ingezet op het realiseren van opportuniteiten tot samenwerking, praktische toepassing en het uitbouwen van netwerken in het zuiden en/of met professionals uit het zuiden. Ten slotte dient ook verwezen te worden naar de inspanningen van alle ICP-programma's om hun alumniwerking vorm te geven en (verder) uit te bouwen. Er worden uiteenlopende initiatieven genomen om alumni en studenten met elkaar in contact te brengen en te laten uitwisselen, ze verder bij te scholen en samenwerking met andere actoren (vb. NGO's) te initiëren. Indien deze activiteiten plaatsvinden in een VLIR-UOS-partnerland, worden er ook linken gelegd met de Belgische ambassade en vertegenwoordigers van VLIR-UOS-projecten en -programma's in het betreffende land. Studenten en alumni krijgen hierdoor de kans om ook in contact te komen met o.a. academici en onderzoekers uit lokale instellingen en om hun lokale netwerk verder te verbreden en te versterken.</p> <p>Ook VLIR-UOS zal, mede op vraag van DGD en het kabinet, in nauwe samenwerking met de ICP- en ITP promotoren, en de Vlaamse universiteiten een complementair alumni-beleid conceptualiseren en uitrollen dat vooral gericht is op het in contact brengen van (ex)bursalen met elkaar, over de grenzen van programma's en instellingen heen en met specifieke aandacht voor mogelijke linken met zuidprojecten en – programma's, op het genereren van impactverhalen i.f.v. communicatie, accountability en het ondersteunen van academische diplomatie binnen de Belgische ontwikkelingssamenwerking.</p>

	VLIR-UOS beoogt de impact van de 'international study or training experience', en de mate waarin deze een rol speelt in het ontwikkelen en versterken van netwerken, systematisch op te volgen, onder andere door middel van een systeem van herhaalde studentenbevragingen dat momenteel wordt getest in samenwerking met prof. N. Holvoet en mevr. S. Dewachter van UAntwerpen. De survey peilt expliciet naar de impact van de <i>international study experience</i> i.f.v. <i>networkbuilding</i> .	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Afronden pilootfase impactmeting VLIR-UOS beurzenprogramma (studentenbevragingen) met het oog op verdere roll-out vanaf 2020 (de pilootfase is reeds van toepassing op alle beursstudenten sinds september 2018)	December 2019	VLIR-UOS
Uitwerken van een ontwerp alumnibeleid VLIR-UOS	December 2019	VLIR-UOS

Strategische aanbeveling 5:	<i>VLIR-UOS en ARES dienen van aanvragers van beurzen te blijven eisen dat zij een brief van hun werkgever voorleggen die wedertewerkstelling bij het afstuderen garandeert, en te overwegen deze vereiste meer gewicht te geven, aangezien ze een waardevol instrument is gebleken voor de professionele herintegratie van begunstigen van beurzen.</i>
Reactie:	Deels akkoord
Maatregelen	<p>Alle ITP (training)-kandidaten dienen op het moment van hun beursaanvraag aan te tonen dat ze tewerkgesteld zijn en dat ze de kennis en skills die ze tijdens de training zullen opbouwen, ook zullen toepassen in het kader van hun job, o.a. via een 'return to job document' of brief van de werkgever. Dit is één van de ontvankelijkheidscriteria dat behouden blijft in het kader van toekomstige selecties van ITP-bursalen.</p> <p>Voor de ICP-master-kandidaten is een dergelijke brief van de werkgever niet vereist. VLIR-UOS wenst dit ook niet verplicht te maken voor dit type van bursalen. Voor hen is professionele ervaring en tewerkstelling in een relevante organisatie geen verplichting, al wordt er wel enigszins rekening mee gehouden bij de selectie. Kandidaten die nog geen werkervaring hebben worden echter niet a priori uitgesloten.</p> <p>Veel belangrijker is dat kandidaten gevraagd worden hun kandidatuur en toekomstplannen te motiveren. Een degelijke motivatiebrief van de kandidaat wordt door de ICP-promotoren als belangrijker geacht dan een brief van de werkgever. Ook via (Skype)gesprekken met kandidaten wordt expliciet gepeild naar professionele ervaring, eventuele betrokkenheid bij projecten of organisaties als vrijwilliger, toekomstplannen enz. De ICP-promotoren benadrukken dat het essentieel is dat bursalen de kennis en vaardigheden die ze tijdens hun studie verwerven, (kunnen) toepassen in een relevante context eerder dan dat ze terecht komen in een specifieke organisatie. Bovendien wordt er ook op gewezen dat bursalen door hun bijkomend diploma net kansen krijgen om in andere/hogere functies in andere organisaties of instellingen terecht te komen. In dat opzicht worden er binnen het beurzenprogramma ook kansen geboden aan jonge, gemotiveerde kandidaten die hun loopbaan nog moeten uitbouwen maar die duidelijk ambiëren om de opgedane kennis en vaardigheden in relevante organisaties en instellingen in te zetten. Ook wanneer de bursalen buiten hun land worden te werk gesteld (bv. bij internationale organisaties) dragen ze vaak bij tot ontwikkeling van het Zuiden. Er wordt dus uitgegaan van het potentieel van <i>brain circulation</i>, door goed opgeleide professionals te stimuleren te werken in ontwikkelingsrelevante functies in een bepaalde sector in een bepaald land (of regio), eerder dan</p>

	<p>van mogelijke negatieve gevolgen wanneer er een professional in één bepaalde organisatie vertrekt (<i>brain drain</i>).</p> <p>De promotoren geven bovendien aan dat het moeilijk is om de 'echtheid' van zulke brieven m.b.t. <i>wedertewerkstelling</i> na te gaan. De ervaring leert ook dat er in zo'n geval vaak met standaardbrieven wordt gewerkt die niet noodzakelijk kwalitatief zijn of her-tewerkstelling garanderen. Ten slotte wordt ook gewezen op het feit dat zo een brief een negatieve invloed kan hebben op de deelname van vrouwen en minderheden en dat de (zeker tweejarige) programma's ook mikken op jongere deelnemers die misschien minder ervaring hebben maar vaak wel zeer sterk gemotiveerd zijn om in een relevante sector aan de slag te gaan. Het lijkt VLIR-UOS ook niet evident om een werkgever te vinden die bereid is om een onderbreking van twee jaren toe te staan en een positie beschikbaar te houden.</p>	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Afronden pilootfase impactmeting VLIR-UOS beurzenprogramma (studentenbevragingen) met het oog op verdere roll-out vanaf 2020 (de pilootfase is reeds van toepassing op alle beursstudenten sinds september 2018)	December 2019	VLIR-UOS

Strategische aanbeveling 6:	<i>VLIR-UOS en ARES dienen specifieke mechanismen in het leven te roepen om invloed uit te oefenen op de bestaande man-vrouwverhoudingen en op de gelijkheid van kansen teneinde de bijdrage van de Belgische universitaire ontwikkelingssamenwerking aan de vooruitgang van vrouwen verder te versterken.</i>
Reactie:	Deels akkoord :VLIR-UOS onderschrijft de noodzaak om mechanismen in het leven te roepen om invloed uit te oefenen op genderevenwicht maar is hiermee al enige tijd aan de slag. Cijfers documenteren enerzijds dat er inzake intake van individuele bursalen een redelijk evenwicht is, maar anderzijds ook dat er in projectwerking nog ruimte tot verbetering is.
Maatregelen	<p>VLIR-UOS onderschrijft deze aanbeveling. In verschillende VLIR-UOS-partnerlanden zijn er nog steeds grote verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft de toegang tot onderwijs, de leerprestaties in de klas en het verderzetten van onderwijs. Wat de toegang tot tertiair onderwijs betreft is de ongelijkheid volgens de Gender Parity Index (GPI¹) nog steeds groot, zelfs groter dan in het primair en secundair onderwijs in de zogenaamde Low income countries (0,41 tegenover 0,62). Op het vlak van leerprestaties doen vrouwen het nochtans uitstekend, sinds 1990 voltooien meer vrouwen dan mannen het tertiair onderwijs in de meeste landen wereldwijd. Desondanks stromen minder vrouwen door naar hogere niveaus van tertiair onderwijs en naar de onderzoekswereld. VLIR-UOS wil bijdragen aan het verminderen van de verschillen tussen mannen en vrouwen in het hoger onderwijs en in onderzoek.</p> <p>VLIR-UOS werkt reeds op verschillende manieren aan een betere integratie van gender binnen universitaire ontwikkelingssamenwerking en zal dit verder blijven doen. In 2015 werd een gender policy document ontwikkeld, waarbij VLIR-UOS zich engageert om een dubbele genderbenadering te hanteren (zowel organisationeel als binnen de ondersteunde interventies).</p> <p>Wat betreft de interventies ondersteund door VLIR-UOS zijn er in de laatste jaren uiteenlopende initiatieven genomen om gender een prominentere plaats te geven.</p>

¹ GPI gelijk aan 1 geeft de pariteit aan tussen vrouwen en mannen. Een waarde kleiner dan 1 duidt op een ongelijkheid ten gunste van jongens en een waarde groter dan 1 duidt op een ongelijkheid ten gunste van meisjes.

	<p>VLIR-UOS wil namelijk niet enkel op een verticale manier gender integreren (met projecten die een specifieke genderfocus hebben), maar wil ook inzetten op een horizontale aanpak waarbij alle projecten op een transversale manier gender integreren. De formuleringsgids voor projecten werd daartoe aangevuld met bijkomende informatie en tools (gender flashcard), die academici de nodige handvaten aanreikt om gender reeds in de projectformulering te integreren. Vervolgens is er binnen de projectselectie meer aandacht gegeven aan gender, door dit explicieter in de selectiecriteria op te nemen. Gender kwam ook aan bod tijdens een voorbereidende briefing van de selectiecommissieleden, zodat er een beter (en gedeeld) begrip is van het thema en zij ook de nodige aandacht kunnen geven aan dit transversaal thema tijdens de selectie. Ook binnen het beurzenprogramma neemt VLIR-UOS deel aan een werkgroep om gender beter te integreren, samen met de andere beursverlenende instanties. Tot slot is VLIR-UOS de initiatiefnemer van een leertraject over gender binnen het Gemeenschappelijk Strategisch Kader (GSK) Ethiopië, waarbij met ondersteuning van academische expertise het beter integreren van gender in Ethiopiëprojecten beoogd wordt voor de Belgische actoren actief in Ethiopië. VLIR-UOS zal een belangrijke rol spelen in de disseminatie van de resultaten en geleerde lessen van dit leertraject binnen de sector.</p> <p>Toch erkent VLIR-UOS dat er ruimte is voor verbetering. Dit zal verder onderzocht worden in een lopend traject ter verbetering van het VLIR-UOS-portfolio (op basis van deze evaluatie, eigen evaluaties, en opgebouwde ervaring en expertise). Daarnaast zullen ook de beleidsdocumenten geactualiseerd worden.</p>	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Dit wordt verder onderzocht tijdens het lopende verbeterings-traject van IUS/NETWORK-programma's dat wordt afgerond midden 2019	06/2019	VLIR-UOS
Het actualiseren van de genderpolicy en bijhorend genderactieplan	06/2019	VLIR-UOS

Strategische aanbeveling 7:	<i>VLIR-UOS en ARES moeten de universitaire ontwikkelings samenwerking blijven richten op relevante onderwerpen en ze op het gepaste moment en strategisch afstemmen op de prioriteiten van de partners, aangezien dit een belangrijke succesfactor is gebleken om impact te realiseren.</i>	
Reactie:	Akkoord (reeds uitgevoerd)	
Maatregelen	VLIR-UOS is tevreden over deze vaststelling van de evaluatoren en ziet hierin een bevestiging van de manier waarop VLIR-UOS werkt. VLIR-UOS onderschrijft namelijk het belang van ontwikkelingsrelevantie en vertaalt dit sinds jaren ook in de selectie van nieuwe projecten en programma's waarbij "Relevantie" hét belangrijkste criterium is. VLIR-UOS zal ook in de toekomst hierop inzetten en steeds naar nieuwe, betere methodes blijven zoeken om de prioriteiten van partnerinstellingen en partnerlanden te identificeren en om van hieruit samenwerkingsprojecten te formuleren.	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Geen verdere stappen te ondernemen.	n.v.t.	n.v.t.

Operationele aanbeveling 4:	<i>VLIR-UOS en ARES moeten overwegen de capaciteitsontwikkelingsindex als verplicht onderdeel van interventievoorstellen in te voeren, om bij het begin van elke interventie een basis vast te leggen en die basis vervolgens voor M&E te gebruiken, aangezien ze een waardevol instrument is gebleken om veranderingen op het niveau van de partnerinstellingen te meten.</i>	
Reactie:	Deels akkoord	
Maatregelen	VLIR-UOS beschouwt de capaciteitsontwikkelingsindex (CDI) als een potentieel interessante tool voor de verdere ontwikkeling van het VLIR-UOS systeem. VLIR-UOS is niet akkoord met de stelling dat de meerwaarde van de tool als zodanig is bewezen door de evaluatie. VLIR-UOS zal wel verder onderzoeken hoe dergelijke capaciteiten op institutioneel niveau beter in kaart gebracht kunnen worden. Deels gebaseerd op de CDI werd er reeds een eenvoudige tool (institutionele fact sheet) geïntroduceerd bij de IUC- en NETWORK-programma's die vanaf 2019 van start gaan. Deze institutionele fact sheet zal reeds toelaten om diverse aspecten uit de CDI op een objectief verifieerbare wijze op te volgen. Verder zal VLIR-UOS dit verder onderzoeken in een lopend traject ter verbetering van de VLIR-UOS-portfolio (op basis van deze evaluatie, eigen evaluaties, internationale benchmarking, en opgebouwde ervaring en expertise). Er zal hierbij overwogen worden om een instrument gebaseerd op de CDI te gebruiken bij een "pre-partner programme assessment" (voor IUC- en NETWORK-programma's) en bij de evaluatie van IUC- en NETWORK-programma's.	
Volgende stap, activiteit, beslissing, enz.	Deadline	Resp.
Dit wordt verder onderzocht tijdens het lopende verbeterings-traject van IUC/NETWORK-programma's dat wordt afgerond midden 2019	06/2019	VLIR-UOS